

Teresa PIASECZYŃSKA, Zofia JASIŃSKA

Dyplom doctoris medicinae universae z roku 1892

Диплом doctoris medicinae universae с 1892 года

The doctoris medicinae universae Diploma from 1892

Historia nie jest łaskawa dla dokumentów naszej przeszłości. Patrząc na zwój pergaminowy, dziwić się należy, że dyplom *doctoris medicinae universae*, wydany przy końcu XIX wieku, przetrwał dwie wojny światowe, nie zaginął w zawierusze wydarzeń, w licznych przeprowadzkach, przenosinach, w ucieczkach właściciela cennego dokumentu, a także jego dzieci i wnuków.

Pergamin z cielejącej skóry jest miejscami pognieciony. Nawet solidne kartonowe pudełko, służące do przechowywania, nie ochroniło dostatecznie dokumentu przed częściowym zniszczeniem.

Czasz bardzo odległe. Dyplom został wydany 23 grudnia 1892 r. Tekst rozpoczyna się formułą: „*summis auspiciis augustissimi imperatoris ac regis Francisci Josephi I [...]*” i dalej nazwiska ówczesnych sław lekarskich polskiego świata medycznego: Stanisław Poray-Madeyski *h. t. rector magnificus*, Aleskander Stopczański *ordinis medicorum pro-decanus* i chirurg Ludwik Rydygier *promotor rite constitutus*, którzy nadają tytuł *doctoris medicinae universae* i związane z nim zaszczyty oraz prawo wykonywania sztuki lekarskiej chirurgicznej, okulistycznej i ginekologicznej „[...] na uwierzytelnienie tego powierzamy ten dokument usankcjonowany pieczęcią Uniwersytetu” (fot. 1).

Tekst kończą podpisy wymienionych profesorów oraz pieczęć. Znajduje się ona w metalowym pudełku, przymocowanym do zwoju pergaminowego za pomocą jedwabnego sznurka.

Pieczęć jest okrągła, wyciśnięta w czerwonym wosku, średnicy 67 mm, podzielona na trzy koncentryczne pola okrągłe, ujęte równymi kołami.

Na linii pionowej pieczęci, na długości osi pionowej koła średniego i koła najmniejszego, znajduje się pół postaci biskupa w infule na głowie, otoczonej nimbusem płaskim. Biskup prawą rękę od łokcia ma podniesioną w górę z palcami ułożonymi do błogosławieństwa, w lewej trzyma pastorał. Postać przedstawia biskupa krakowskiego św. Stanisława (fot. 2). Od tej postaci w dół, wyciśnięta jest tarcza o szczycie prostym, dołem półokrągła zakończona, dochodzi do obwodu koła średniego. Na tarczy orzeł z rozpiętymi skrzydłami.

Napis w polach dwóch większych kół jest wykonany minuskułą goetycką, w niektórych słowach zastosowano skróty paleograficzne, puste miejsca wypełniono elementami dekoracyjnymi. Napis w otoku zewnętrznym brzmi: *s-igillum universitatis studii cracoviensis generalis*, w otoku wewnętrznym: *sanctus staslaus — vladislaus. r. polie.*

Po uzupełnieniu skrótów paleograficznych pełny tekst brzmi: *sigillum universitatis studii cracoviensis generalis, sanctus Stanislaus — Vladislaus rex Poloniae.*

Na temat pieczęści Uniwersytetu Jagiellońskiego ukazały się dwie prace Adama Chmiela, w których autor w sposób bardzo precyzyjny opisuje każdą z nich. Pieczęć przy prezentowanym dokumencie kształtem, rysunkiem, elementami graficznymi oraz napisem w otoku przypomina najstarszą pieczęć uczelni, której średnica wynosiła jedynie 42 mm. Była ona znana dopiero z egzemplarza przywieszanego do dyplomu z r. 1428, a jej prawzór, jak mniema A. Chmiel¹, mógł pochodzić z lat 1400—1401.

Opisywany egzemplarz pieczęci świadczy, iż pieczęcie, wzorowane na najstarszej pieczęci uniwersytetu, były używane w różnych okresach bez ograniczeń, w kilku wielkościach i przy różnych dokumentach. Są także umieszczane przy dyplomach wydawanych przez Wydział Lekarski uczelni krakowskiej w ostatnich latach XIX stulecia.

Tyle o dokumencie. Kim był jego właściciel „*vir clarissimus Michael Stanislaus Sieniewicz*”? Urodził się 6 czerwca 1865 r. w Sworach na Podlasiu.² Rodzice jego, za pomoc udzielaną powstańcom 1863 r., zmuszeni byli wraz z dziećmi uchodzić z zaboru rosyjskiego do Galicji. Tu, w Krakowie, Michał Sieniewicz ukończył medycynę na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Pracę zawodową rozpoczął w Białowej na Rzeszowszczyźnie jako lekarz okręgowy. Niełatwe to było wówczas zajęcie. Odległości między nędznymi wioskami dość znaczne, a jedynym środkiem lokomocji były

¹ A. Chmiel: *Pieczęcie Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie*, Kraków 1917 Rozpr. Wydz. Hist.-Filoz. AU oraz *id.*: *Większa pieczęć Uniwersytetu Jagiellońskiego z roku 1659*, „Wiadomości Numiz.-Archeol.” 1921, nr 1/6 s. 72—74.

² Metryka urodzenia. Woj. Arch. Państw. w Lublinie. Zespół Akt Urzędu Stanu Cywilnego parafii gr.-kat. w Sworach z r. 1865. Sygn. 50.

Fot. 1. Dyplom *doctoris medicinae universae* wydany przez Uniwersytet Jagielloński w r. 1892

Doctoris medicinae universae diploma given by the Jagiellonian University in 1892

Teresa Piaseczyńska, Zofia Jasińska

Fot. 2. Pieczęć przy dyplomie *doctoris medicinae universae* z r. 1892
The seal attached to the diploma of *doctoris medicinae universae* from 1892

konie. Lekarz często podróżował parę dni, przesiadając się z furmanki na furmankę. Nie szczędził jednak sił, nieprzerwanie i wytrwale udzielał pomocy medycznej wszystkim potrzebującym. Nie uchylał się także od pracy społecznej. W latach 1907—1910 był radnym miejskim. Jego nazwisko figuruje w protokołach posiedzeń Rady Miejskiej miasta Białowa.³ Był również aktywnym członkiem towarzystwa „Sokół”, które powstało we Lwowie w r. 1867 jako organizacja gimnastyczna, a także społeczno-wychowawcza. Obejmowała ona swym zasięgiem miasta pod zaborami. W r. 1914 „Sokół”, działający na terenie Małopolski, przystąpił do Legionów Piłsudskiego, tworząc późniejszą II Brygadę Karpacką.⁴

Okolo r. 1911, po pożarze, który strawił prawie całą Białową, dr Michał Sieniewicz przeniósł się do Wielkich Ócz i kontynuował swą rozległą praktykę lekarską. Ze względu na znaczne odległości od aptek otrzymał od władz pozwolenie na prowadzenie swego rodzaju punktu aptecznego. Osobiście przyrządzał proszki, maści, mikstury, aby chorzy mogli na miejscu otrzymać potrzebne lekarstwa.

W czasie I wojny światowej pracował w Bielsku w szpitalu wojskowym. Następnie powrócił do Wielkich Ócz, gdzie zastały go działania wojenne 1918 r. W tym też roku brał bardzo czynny udział w zwalczaniu epidemii „hiszpanki”, a także niósł pomoc potrzebującym w czasie wojny ukraińskiej. W grudniu 1918 r. przeniósł się do Krakowca, odległego od Wielkich Ócz o 8 km.

Zmarł na tyfus plamisty 1 stycznia 1920 r. w czasie panującej wówczas epidemii i został pochowany na tamtejszym cmentarzu.⁵

Mineły lata, trudno mówić, że pamięć o Michale Sieniewiczu przetrwała. Był tylko jednym z wielu, którzy niesli pomoc ludziom jej potrzebującym i to w tych najdalszych i najbiedniejszych regionach ówczesnej Polski. Została po nim wyblakła fotografia i ten dokument, który przypominał, że kilkadziesiąt lat temu żył, pracował i niósł pomoc nieszcześliwym, jeden z wielu absolwentów Krakowskiej *Alma Mater*.

Otrzymało 24 VIII 1984 r.

³ Woj. Arch. Państw. w Rzeszowie. „Akta miasta Białowej — Księga Uchwał Rady Miejskiej 1907—1920”, Sygn. 3; figuruje nazwisko dra Michała Sieniewicza w protokołach posiedzeń Rady Miejskiej z: 1 V 1907 r., 27 V 1907 r., 12 VII 1907 r., 6 VIII 1907 r., 19 XI 1907 r., 13 IV 1908 r., 29 IV 1908 r., 1 VI 1908 r., 3 VIII 1908 r., 20 X 1908 r., 5 I 1909 r., 29 VI 1909 r., 28 IX 1909 r., 3 XI 1909 r., 28 XI 1910 r. — Pismo Woj. Arch. Państw. w Rzeszowie z dnia 6 IV 1979 r., znak: 842-60, do T. Piaseczyńskiej.

⁴ *Encyklopedia powszechna*, PWN, Warszawa 1976, t. 4, s. 232; *Marsz, marsz Polonia, Pieśni, z którymi szliśmy do niepodległości*, Wybór i opracowanie W. Panek, Warszawa 1988.

⁵ Wiadomości uzyskane od rodziny dra Michała Sieniewicza, zamieszkałej w Lublinie przy ul. Narutowicza 80a m. 4.

РЕЗЮМЕ

Диплом был признан Михаилу Сеневичу 23 XII 1892 г. Лекарственным факультетом Ягеллонского университета. К диплому подвешена печать, рисунок которой является подражанием печати Ягеллонского университета начала XV века.

SUMMARY

The diploma was given to Michał Sieniewicz on 23 XII 1892 by the Medical Faculty of the Jagiellonian University. There is a seal attached to it, whose drawing is patterned after the Jagiellonian University seal from the XVth cent.

ANNALES UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA

Nakład 600 egz.+25 nadb., ark. wyd. 27, ark. druk. 22+38 str. wkł. kred. Papier druk. sat. kl. III, B1, 70 g. Oddano do składania w Lubelskich Zakładach Graficznych w styczniu 1986 r., podpisano do druku w marcu 1989, wydrukowano w marcu 1989 r. Cena zł 800,—

Tłoczono w Drukarni UMCS w Lublinie, zam. nr 466/88

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN—POLONIA

VOL. XXXIX

SECTIO D

1984

18. J. Tomaszewski, J. Hanzlik, I. Wolański, H. Donica, E. Dmoczyńska, J. Kozak, M. Mach: Research on the Chemical Composition of the Vascular Wall. XXI. The Influence of Atherogenic Diet and Hypothyroidism on the Content of Collagen, Elastin, Supporting Proteins and Glycosaminoglycans in the Aorta Wall of Rabbits.
19. J. Matla, R. Langwiński: The Effects of Diazepam on Some Actions of Morphine in Mice and Rats.
20. S. Szczepaniak, H. Nowiński: Gas Chromatographic of Chlorfenvinphos in the Blood.
21. J. Halliop, A. Tochman, M. Latałski, D. Obuchowska: Evaluation of the Nature of Changes in Developing Neutrophils in Bone Marrow of the White Rat in Cabaryl Intoxication. Part I.
22. M. Latałski, J. Halliop, D. Obuchowska, A. Tochman: Evaluation of the Nature of Changes in Developing Neutrophils in Bone Marrow of the White Rat in Cabaryl Intoxication. Part II.
23. A. Górski, J. Iskierko, B. Kanadys-Sobieraj: DANS- and DABS-derivatives of Certain Non-protein Amino Acids in Chromatographic Analysis.
24. D. Dylewska: Comparative Investigations of Radial Nerve Length.
25. J. Ziomaniec, S. Bryc: Zonographic Technique in X-ray Diagnosis of the Bones of a Skull.
26. S. Bryc, J. Ziomaniec: Contrastive Investigation of Spinal Canal Using Zonography.
27. J. Ziomaniec, S. Bryc: Statistical Evaluation of Diagnostic Technique of Plain Radiogram, Thin-layer Tomography and Zonography in Neuro-radiological Investigations.
28. M. Stelmasiak: Fascicles of the Musculocutaneous Nerve in Postfetal Life in Man.
29. S. Załuska, M. Stelmasiak, B. Pliszczyńska, A. Anasiewicz: Myelin Fibres of the Musculocutaneous Nerve of the Postfetal Life in Man.
30. S. Załuska, M. Stelmasiak, A. Anasiewicz, B. Pliszczyńska: Correlation between Some of the Elements of the Internal Structure of the Musculocutaneous Nerve, As Well As between These Elements and Age, Height and Body Weight of the Studied Individuals.
31. A. Zarębska: The Effect of Torecane on the Female Rat Spleen During Pregnancy.
32. G. Chodorowska: Studies of the Behaviour of the Dermal Elastic Fibres in the Course of Acroscleroderma before and after the Heparin Treatment.
33. M. J. Korohoda, S. Biliński: Thioamide and Selenoamide Bands in IR Spectra.

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN—POLONIA

VOL. XXXIX

SECTIO D

1984

34. Z. Urbanowicz: Fascicular Structure of the Axillary Nerve in Man.
35. Z. Urbanowicz: The Subscapular Nerve and Its Fascicles in Man.
36. Z. Urbanowicz: The Root of the Brachial Plexus from C₄ and Its Fascicles in Man.
37. A. Jabłońska-Ulbrych, M. Jabłońska, K. Kunicka: Primary Renal Tubular Acidosis in Atreptic Infant.
38. E. A. Jędrzejewska: Morphochemical and Statistical Examinations of Adrenal Cortex in White Rats under the Effect of Long-lasting Alcohol Intoxication. I. Histological and Morphometric Examinations.
39. E. A. Jędrzejewska: Morphochemical and Statistical Examinations of Adrenal Cortex in Rats under the Effect of Long-lasting Alcohol Intoxication. II. Histotopochemical Examinations.
40. E. Rodecka-Gustaw, E. Leszczyńska, J. Łukowski: The Infantile form of the Niemann-Pick Disease.
41. L. Klukowska-Siczek: Changes of the Muscle Reactivity in Conditions of Longlasting Afferent Stimulations.
42. L. Kuś, D. Chibowski, Z. Siezieniewska, J. Dutkiewicz, A. Stępień: Histological and Ultrastructural Changes in the Lungs of Guinea Pigs Exposed to the Extract of *Erwinia herbicola*.
43. D. Chibowski, Z. Siezieniewska, L. Banach, B. Niedziółka: Estimation of Usefulness of the Methods of Morphological Discovering of HB_sAg and HB_cAg in Liver Tissue.
44. D. Chibowski, Z. Siezieniewska, J. Czarnecki, J. Pokora, A. Chodkowska: The Effect of Phenobarbital on Morphological, Histochemical and Ultrastructural Picture of Rat's Liver after Chronic Administration of CCl₄.

Adresse:

UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ		
BIURO WYDAWNICTW		
Plac Marii		
Curie-Skłodowskiej 5	20-031 LUBLIN	POLOGNE

Cena zł 800,—